קונטרס

אמרי מנחם

דברי תורה וסיפורי קודש
מאת כבוד קדושת מרן
רבינו **אברהם מנחם מענדל וואגשאהל** זי"ע
אדמו"ר משינאווא

שלח

גליון צ"ה - שנה ב' - שנת תשפ"ה לפ"ק

• **אידיש** •

יו"ל ע"י

מכון אמרי מנחם
וועד להוצאת
ספרי רבינו זצוק"ל
שינאווא

כל הזכויות שמורות

בס"ד

מכון אמרי מנחם
וועד להוצאת
ספרי רבינו זצוק"ל
שינאווא

להערות והארות:
845.459.5954

לקבלת הקונטרס מדי שבוע:
mechonshinova@gmail.com

צו הערן די
דברי כיבושין והתחזקות
רופט 718-400-7790

מודעה חשובה

מי שרוצה ליקח חלק
בהוצאות הגליונות
לרגל שמחה משפחתית, יארצייט, וכדו׳
נא לפנות אל המכון.

וַיַּהַס כָּלֵב אֶת הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עָלֹה נַעֲלֶה וְיָרַשְׁנוּ אֹתָהּ כִּי יָכוֹל נוּכַל לָהּ. וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר עָלוּ עִמּוֹ אָמְרוּ לֹא נוּכַל לַעֲלוֹת אֶל הָעָם כִּי חָזָק הוּא מִמֶּנּוּ.

א) דער רמב״ן (לעיל פסוק ד׳[א]) זאגט, אז דער סדר וואס די תורה רעכנט אויס די נעמען פון די מרגלים, איז לויט זייער חשיבות, אז ווי חשוב׳ער - אלץ פריער רעכנט ער אים אויס. און מען זעט, אז יהושע בן נון ווערט אויסגערעכנט דער פינפטער, איז דאך פשט אז מען רעדט דא פון גרויסע מענטשן, וואס טייל פון זיי זענען אפילו געווען גרעסער פון יהושע בן נון. נו, איז דאך נישט קיין ספק, אז זיי האבן אודאי געגלייבט אז דער אייבערשטער קען טון נסים למעלה מדרך הטבע. נו אויב אזוי, וואס איז דא געווען זייער טענה ׳לא נוכל לעלות אל העם׳?

ב) רש״י זאגט: **״עלה נעלה - אפילו בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם נצליח בכל דבריו״** - אויב משה וועט אונז הייסן מאכן א לייטער און ארויפגיין אין הימל, וועלן מיר מצליח זיין. וואס וויל דא רש״י ארויסברענגען? אויב וויל ער זאגן, אז מען דארף גלייבן אז משה רבינו׳ס דיבורים וועט מצליח זיין - זאל ער רעדן נאר פונעם ׳נמשל׳ פון ארויפגיין קיין ארץ ישראל, און צו וואס פעלט אויס דער משל פון ארויפגיין אין הימל? און אפילו אינעם משל, פארוואס גיבט ער עפעס א משל פון ארויפגיין מיט א **לייטער**, דער אייבערשטער קען דאך מאכן א נס מיט ׳עננים׳ וכדומה, און צו וואס פעלט אויס צו מאכן א לייטער און ארויפגיין דערויף?

די מרגלים האבן גע׳טענה׳ט: דער נס זאל קומען – אָן אונזערע פעולות

נאר עס קען אפשר זיין, אז די מרגלים׳ס טענה דא איז געווען, אז אודאי קען דער אייבערשטער מאכן נסים למעלה מדרך הטבע, אויס׳הרג׳ענען אלע ז׳ אומות אין איין נאכט - אזויווי ביי סנחריב -

א וז״ל: ״למטה ראובן וגו׳ מנה הכתוב השבטים לא לדגליהם ולא לצבאותם ולא כתולדותם ונראה שראה למנותם הנה לפי מעלת השלוחים, כי היו ראשים ונשיאים בעם כאשר ספר, ואין מעלתם שוה אבל יש בהם גדול מחברו בחכמה ובמנין ובכבוד, והקדים הנכבד הקודם במעלה כי ממעלת עצמם מנאם לא למעלת השבט״.

און אונז ארויפנעמען קיין ארץ ישראל. זייער טענה איז נאר געווען, אז אונזערע פעולות פון ארויפגיין און מלחמה האלטן מיט זיי - קען דאך סייווי גארנישט אויפטון, ווייל דאס האט דאך נישט קיין שום דרך הטבע'דיגן הסבר וויאזוי מיר זאלן קענען באווייזן צו באזיגן אזעלכע גבורים, ממילא, האבן זיי גע'טענה'ט, פעלט נישט אויס מיר זאלן עפעס טון דא מיט די אייגענע הענט, נאר דער נס זאל קומען און טון די **גאנצע** זאך.

זיי האבן אנגעקוקט אומריכטיג דעם ענין פון 'השתדלות'

אבער דא איז געלעגן א טעות וואס זיי האבן אנגעקוקט נישט ריכטיג דעם גאנצן ענין פון 'השתדלות', כאילו אז געווענליך - קען באמת די פעולה יא עפעס אויפטון, און דערפאר דארף מען טון די פעולה, און דא ביי דעם פאל - קען די פעולה גארנישט אויפטון, און דערפאר דארף מען נישט טון די פעולה. וואס דער גאנצער בליק איז נישט ריכטיג; ווי מען זעט אין רבינו בחיי (הקדמה לפרשת שלח).

לשון חכמים מרפא *

שיחה נאה בענין בטחון והשתדלות - בפרט לבעה"ב העוסקים בפרנסה

עס איז כדאי, דורכצולערנען דעם רבינו בחיי.

ער הייבט אָן מיטן פסוק (משלי כא, לא): **"סוּס מוּכָן לְיוֹם מִלְחָמָה וְלַה' הַתְּשׁוּעָה"** - דער פערד איז אנגעגרייט אויפן טאג פון דער מלחמה, און די ישועה קומט פון אייבערשטן.

א מענטש דארף טון פעולות בדרך הטבע

"שלמה המלך ע"ה יזהיר כל אדם בכתוב הזה" - מיט דעם פסוק טוט ער [שלמה המלך] מזהיר זיין יעדן איד, **"שיעשה כל דבר שיצטרך לעשות ובדרך הטבע כל מה שבכוחו"** - [למשל], אז ער דארף פרנסה, עפעס טון - אודאי זאל ער טון, **"ושימסור השאר בידי שמים"** - וויפיל ער קען [טון בדרך הטבע] - טוט ער, און דאס איבריגע [וואס ער קען נישט טון דערצו בדרך הטבע] - זאל ער זיך פארלאזן אויפן אייבערשטן, **"כי הנס אינו חל אלא בחסרון הטבע"** -

*** צו הערן דעם שמועס רופט 718-400-7790 און דרוקט 1**

דארט וואו דער ׳טבע׳ קען דאס נישט מאכן - מאכט עס דער ׳נס׳, **״ועיקר יצירת האדם בנוי על מדת הטבע, ועל כן יצטרך שיעשה האדם פעולות וענינים שיהיו הכנות להשיג בהן חפצו ולעמוד על משאלות לבו״** - א מענטש דארף [דאס אלעס] טון.

אויב ער גייט אין מלחמה אָן טון בדרך הטבע - איז ער א ׳מאבד עצמו לדעת׳

״כמי שרוצה ללכת למלחמה על אויביו, שראוי לו שיכין כלי זיין וסוסים ומרכבות ליום מלחמה, שאם אינו מכין ויסמוך על הנס ימסר ביד אויביו״ - ממילא, דארף יעדער מענטש טון ׳פעולות׳ און ׳הכנות׳ אז ער זאל קענען דערגרייכן זיין באגער, אזויווי איינער למשל, וואס ער גייט אין דער מלחמה, [וואס זיין באגער איז] ער וויל געווינען די מלחמה, נו, [אויב] וועט ער גיין [אין מלחמה] און ער וועט זיך נישט נעמען קיין ׳כלי זיין׳ און נישט קיין ׳סוסים׳, און ער וועט גיין מלחמה האלטן - וועט ער נמסר ווערן ביד אויביו.

׳ונשמרתם מאוד לנפשותיכם׳ מיינט בדרך הטבע

[או כמי שיש לו חולה שהוא ראוי לתקן לו מסעדים וסמים למאכלו, ומאכילו המאכלים המועילים ולמנוע ממנו המאכלים המזיקים] - אדער א חולה חלילה, וואס ער דארף האבן פארשידענע עסנווארג גוטע, מיט פארשידענע רפואות, און זיך מונע זיין פון וואס ער טאר נישט עסן.

כאטש מען מוז טון - טאר מען נישט מיינען אז די ׳פעולה׳ ברענגט די ישועה׳

״ואחר שעשה לו כל יכולתו והשתדל בכל כוחו, ועשה בדרך הטבע כל הכנותיו״ - נאכדעם וואס ער טוט זיך משתדל זיין ׳בכל כוחו בדרך הטבע׳, ער טוט און ער נעמט אלעס וואס מען דארף - **אין ראוי לו לבטוח שיגיע אל רצונו״** - זאל ער דעמאלט וויסן, אז ער וועט נישט קריגן און דערגרייכן דאס וואס ער וויל, די מלחמה געווינען, צי די רפואה, **״רק בשם יתעלה לא בהכנות האלה״** - ער דארף טון די אלע זאכן, אבער די ישועה קומט נישט פון דעם, **״כי יש אדם שיאבד במלחמה עם כל ההכנות ויש שינצל מבלעדיהן, ויש חולה שימות עם המאכלים המועילים״** - [כאטש] ער נעמט די בעסטע מאכלים, **״ויש שתגיע לו רפואה עם המאכלים הרעים המזיקים״.**

די ישועה קומט נאר פונעם אייבערשטן אליינס

"ואם כן אין עיקר התשועה בענין המלחמה ולא בענין הרפואה להכנותיהם רק בשם יתעלה" - נאר דער אייבערשטער, **"שכן כתיב** (תהלים קמז, ג) **הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם, וכתיב** (שם, י) **לא בגבורת הסוס יחפץ ולא בשוקי האיש ירצה, וכתיב** (שם לג, יז) **שקר הסוס לתשועה. זאת כוונת התורה ורוב הפסוקים מוכיחין כן, ולכך תצוה התורה לישראל להשתדל בהכנות האלה שיֵצאו חלוצים בעלותם למלחמה על אויביהם, ושישימו אורב ושישלחו מרגלים בערי האויבים"** - מען זאל אלעס טון וואס מען דארף, **"כי כל הענינים האלה הם הכנות לעשות מה שבכח האדם לעשות בדרך המנהג והטבע, ואחרי כן יפעול הנס על כל מעשה הטבע".**

'השתדלות' טוט מען בלויז ווייל אזוי וויל דער אייבערשטער

"ואף על פי שישראל לא היו צריכין לזאת לפי שלא היה נצחונן בדרך המנהג והטבע כי אם על פי הזכות והעונש, ואם היו זכאין" - אז זיי האבן געהאט זכותים, **"מעט מהם ינצחו עמים רבים, ואם היו חייבים מעט מן האויבים ינצחו רבים מהם"** - קומט דאך אויס, אז עס ווענדט זיך אין זכותים, נו, פארוואס דארף ער טון בדרך הטבע? **"מכל מקום באה מצות התורה לישראל לעשות כל השתדלותם בהכנות האלה, ואחר כך למסור הענין למי שהתשועה לו, כי התורה לא תסמוך על הנס לעולם.**

ומטעם זה צוה הקב"ה לנח מעשה התיבה, [כי בידוע שהיה ביכולתו יתעלה שיעביר נח ובניו ברגליהם על מי המבול]" - וואס האט דער אייבערשטער געדארפט [א תיבה], דער אייבערשטער האט געקענט מאכן אז דער נח זאל גיין אין וואסער און ער זאל נישט אריינפאלן, **"ולא יצטרך נח להתנהג בזה בדרך הטבע [שיעשה תיבה]"** - מאכן א תיבה און אלע זאכן, **מעץ ידוע וממדה ידועה [באורך וברוחב], אבל התורה תצוה לנו בכך שנשתדל בהכנות בכל הענינים"** - אבער, **"ועם כל השתדלותנו שתהיה אמונתנו שאין עיקר התשועה בהם רק בשם יתעלה, וזהו שאמר שלמה בכאן סוס מוכן ליום מלחמה ולה' התשועה".**

דער 'נס' קומט בלויז דארט וואו מען קען עס נישט ערלעדיגן 'בדרך הטבע'

ער זאגט דאך דא, אז "מה שיחסר הטבע" - דאס וואס די טבע וועט פעלן - דאס וועט קומען דער נס און ער וועט דאס משלים זיין. אזוי שטעלט ער צו דער רבינו בחיי [דעם פסוק]: **"סוס מוּכָן לְיוֹם מִלְחָמָה וְלַה' הַתְּשׁוּעָה"**.

דריי שטאפלען פון 'פעולות בדרך השתדלות'

אבער אין דעם קען מען ווייטער שטארק מסופק זיין. [ווייל] אז מען הייבט זיך אָן מתבונן זיין [אין דעם ענין] פון [טון] 'פעולות', [זעט מען] איז דא פארשידענע [סארט] פעולות, לאמיר זאגן [די פעולה וואס] עס שטייט (שבת לא.) 'זרעים הייסט 'אמונה', **"זורע ומאמין בחי עולמים"** - ער זייעט און ער גלייבט אז דער אייבערשטער [מאכט וואקסן]; אזויווי מען זאגט: **"המוציא לחם מן הארץ"** - דו האסט [טאקע] געזייעט, אבער ווער מאכט אז דאס זאל ארויסקומען? דער אייבערשטער! 'ומאמין בחי עולמים'.

סוג א' – ער טוט א פעולה וועלכע העלפט אלעמאל און ער גלייבט אז די ישועה איז בלויז פונעם אייבערשטן

אבער לאמיר זען: די פעולה פון 'זריעה', דאס וואס מען זייעט אָן, דאס איז א פעולה וואס העלפט! עס איז כמעט א זיכערע זאך, אז דאס העלפט! עס איז זיכער [אז דאס וואקסן איז בלויז] בתשועת ה', אבער דער עצם פעולה - העלפט [בדרך הטבע].

סוג ב' – ער טוט א פעולה וואס איז איינגעשטעלט און ער האפט אז דער אייבערשטער וועט אים מצליח זיין

עס איז דא ווייטער א פעולה, לאמיר זאגן צו גיין אין דער מלחמה. דאס גיין אין מלחמה איז שוין נישט קיין פעולה וואס איז [פארזיכערט] אזויווי 'זריעה', נאר עס ווענדט זיך שוין אין 'התגברות' וכדומה, אבער עס איז נאך 'בדרך הטבע', אז פארשטייט זיך, אויב מען איז זיך שטארק מתגבר און מען טוט, איז 'ולה' הישועה'. אבער די 'פעולה' איז נאך א געוואלדיגע ווירקזאמע פעולה. ממילא, פארשטיי איך אז מען דארף דאס צו טון; [ווי עס שטייט] (קידושין לט:): "אין סומכין על הנס".

סוג ג' – ער טוט א פעולה וואס האט נישט קיין אויסזיכט צו העלפן און ער האפט אויף א נס

וואס טוט זיך [אבער] מיט א פעולה, [וואס] מען דארף עס טון [ווייל] משה רבינו זאגט 'טוה', אבער ווען מען טראכט אריין אין דער עצם זאך, עס איז נישט קיין מציאות בעולם [אז דאס זאל העלפן]! בטבע - קען גארנישט ווערן פון דער עשיה! לכאורה, אזא מין עשיה וואלט זיך נישט פארשטאנען [מסברא] אז דאס דארף מען טון.

ארויפגיין אויפן העכסטן לייטער ארויפצוגיין אין הימל – ווערט אויך גערעכנט ווי א 'פעולה' וואס דער מענטש דארף צושטעלן

קומט צו גיין דער כלב און ער גיבט א זאג: "**עָלֹה נַעֲלֶה - אפילו בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם**". א געוואלדיגע זאך [שטייט דא]: דו זאלסט וויסן, אז די 'עשיה' איז אזוי נישטיג! פון דעם ['עשו סולמות'] וועסטו דיר ארויסלערנען, ווי נישטיג די אלע 'עשיות' און די אלע 'פעולות' זענען! עס דארף אזוי צו זיין [אז מען זאל טון פעולות], ווייל 'אין סומכין על הנס', אזוי וויל די תורה, צו טון די פעולה. אבער די פעולה **אליינס**, איז נישטיג! נישט דאס, מאכט עס! אזוי ווייט, אז וויאזוי [וועט זיין] אויב משה רבינו וועט דיר זאגן 'עשו סולמות', [און א מענטש קען פרעגן]: "וואס טוט מיר אויף דער 'סולם'? ער מאכט מיר מיט פופציג פוס העכער, מיט הונדערט פוס העכער, אבער וואס עס איז נוגע ארויפצוגיין אין הימל - איז דאס עפעס א פעולה? האט דאס [דען] עפעס א ווערד?". [דער תירוץ איז]: "ניין! דו דארפסט [בלויז] צושטעלן די 'פעולה' - דו דארפסט נישט צושטעלן די 'תוצאה'! דאס [די תוצאה] איז לה'!".

די מרגלים האבן געהאלטן אז 'אזא' פעולה איז נישטיג און ווערט בכלל נישט גערעכנט ווי א 'פעולה'

דאס קען זיין, איז געווען דער מחלוקת [צווישן כלב און די מרגלים]. זיי האבן געשריגן: געוואלד, "אפס כי עז העם", עס איז נישט מעגליך! "עמלק יושב". דאס איז פשט, עס איז א זאך וואס איז נישט מעגליך אז דאס ביסל אידן זאלן זיך קענען מתגבר זיין. איי, עס איז דאך 'לה' הישועה'? יא, אבער א מענטש דארף אויסרעכענען אז עס זאל זיין אזויווי 'זריעה' על כל פנים. וויאזוי איז 'זריעה'? ער ווייסט, אז מען זייעט אפ און עס וואקסט, און דאס איז א זיכערע זאך, אבער מען דארף האבן אמונה [אז דער אייבערשטער מאכט עס וואקסן - נישט די פעולה]. אבער [אין א פאל] אז איך רעכן אויס פונקט

פארקערט, אז די זאך קען נישט ארבעטן, עס איז נישט מעגליך - וועסטו [דען] דעמאלט זאגן [אז אזא פעולה דארף מען טון]? ניין! דעמאלט קען נישט זיין קיין ישועה [דורך דער פעולה, נאר די ישועה דארף קומען **בלויז** בדרך נס, אָן קיין פעולה].

כלב האט גע'טענה'ט: די פעולה פון 'זריעה' איז באמת פונקט אזוי נישטיג!

אויף דעם קומט צו גיין דער כלב און געזאגט: זאלסט וויסן, נישט בלויז וואס מען רעדט דא [דער רבינו בחיי] פון 'מלחמה', וואס דאס איז דאך שוין א זאך - וואס איז [טאקע] נישט ווי 'זריעה', אבער עס איז דאך א זאך - וואס מען קען זיך מתגבר זיין [אויפן שונא], עס איז געטון א פעולה וואס קען ברענגען תועלת **בטבע**. האט ער זיי געענטפערט: דו זאלסט וויסן, נישט בלויז אז משה זאגט מען זאל טון, איז דער פשט [אז מען דארף טון] נאר אזא זאך וואס קען ברענגען תועלת, נאר זאלסט וויסן, אז [אויב] מען דארף טון - דארף מען טון א זאך אפילו וואס עס איז ביי דיר זיכער און עס איז פשוט אז עס קען נישט ברענגען קיין תועלת! ווייל די 'עשיה' מאכט נישט דעם תועלת! דער תועלת מאכט [בלויז] דער 'לה' הישועה'!

אויב 'עשו סולמות' איז אן 'עשיה' - איז לוחם זיין מיט די 'ענקים' אויך א פעולה, ולה' הישועה

דאס האט ער [כלב] דא געוואלט ארויסברענגען: "עשו סולמות" - דו זאלסט וויסן, אז ווען ער זאגט דיר 'עשו סולמות', זאלסטו מאכן סולמות! דו זאלסט נישט מיינען: "ניין! עס וועט דאך גארנישט העלפן! איך וועל גארנישט טון, איך וועל מיך פארלאזן אויף א נס! עס וועט קומען נסים!". [אויף דעם זאגט ער]: "מה שיחסר הטבע ישלים הנס" - אבער כל זמן דו קענסט טון א פעולה גשמית, דארפסטו טון! איי וועסטו פרעגן, די פעולה איז דאך ממש ווירקלאָז? [אבער], עס האט נישט צו טון! דארט ליגט די יסודות פון אמונה! אז דו וועסט אזוי טון, וועסטו קענען זיין א 'זורע ומאמין בחי עולמים', אז דו וועסט וויסן, וואס טייטשט 'פעולה' און וואס טייטש דער 'לה' הישועה', וויאזוי דאס גייט - דעמאלט וועסטו קענען זיין א 'זורע ומאמין בחי עולמים'. [און אזוי אויך פארקערט], אויב דו ביסט א 'מאמין בחי עולמים' - זאלסטו וויסן 'עשו סולמות ועלו', וועסטו אויך [אנקומען אין הימל בדרך נס], אבער דו מוזט דאס טון! דאס האט ער גע'טענה'ט "עלה נעלה".

דברי כיבושין

איך מיין, אז מען הייבט זיך אָן מתבונן צו זיין אין דעם, נעמט מען ארויס געוואלדיגע יסודות. [טאמער] א מענטש האט געטון און ער זעט אז ער האט עפעס נישט - לא עלינו - מצליח געווען, עס איז נישט געגאנגען. וועט ער זיך אנהייבן [אפצורעדן]: "אה, ווייסט? איך האב נישט געדארפט אזוי טון, ווען איך טוה [ווען] אזוי [אנדערש] - וואלט איך מצליח געווען!", דאס קען זיין גייט שוין אריין אין 'חסרון אמונה'. [ווייל] אויב **דעמאלט** האט דער אייבערשטער דיר אריינגעגעבן **דעם** דעת, און דו האסט געטון דעמאלט וואס מען דארף טון - אויב אזוי, ווען דו דארפסט [ווען] האבן הצלחה, וואלסטו [עס] געהאט פון די דעמאלטדיגע עשיה! און זיך צו גרידזשען: "ווען איך טוה [ווען] עפעס אנדערש - וואלט איך בעסער אויפגעטון" - ביסטו תולה אין דער פעולה! דו ביסט שוין תולה, אז די פעולה מאכט דאס! ווייל אז נישט - אויב דו ווייסט אז די פעולה איז אזא בחינה ווי 'עשו סולמות' - וואס גייסטו זאגן אז ווען דו טוסט אזוי וואלט בעסער געווען? די פעולה טוט דאך גארנישט אויף! נאר דו גייסט **צו** מיט דיינע חשבונות, דאס איז א פגם אין דער אמונה. איז א מענטש דארף וויסן, עס איז נישט שייך [צו טראכטן]: "אויב איך וואלט אזוי געטון - [וואלט געווען אנדערש]", דאס איז געווען דער רצון הבורא אזוי.

דא רעדט מען דאך בפשטות אין גשמיות, [אבער] די גאנצע זאך טוט זיך [אויך] אפ אין רוחניות. [די גמרא זאגט] (סוכה נב.): "**יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ואלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו**". וואס שטייט דא? אז אָן דעם אייבערשטנ'ס הילף, וואלט דער מענטש נישט זיך געקענט מתגבר צו זיין אויפן יצר הרע! ער וואלט געקענט טון די גרעסטע פעולות, ממש עס האט נישט קיין שיעור, [אבער] די פעולות וואלטן אים נישט געהאלפן קעגן דעם יצר הרע! נאר וואסזשע דען? ווען דער מענטש טוט פעולות וואס איז בכוחו, דעמאלט קומט צו גיין דער 'בחינת נס', דער 'הקב"ה עוזרו'. און דאס איז די גאנצע בריאה, די רוחניות און דער גשמיות פון דעם מענטש, דארף צוגיין [אויף דעם אופן].

[למשל, לגבי פרנסה, וואס א מענטש זאגט]: "איך דארף פרנסה, איך גיי טון". דארף מען [אבער] וויסן: "דו זאלסט דיר נישט פארקויפן די נשמה! דו זאלסט זען וואס יא און וואס נישט! ווייל די גאנצע הצלחה דיינע - ווענדט זיך גארנישט אין די פעולה דיינע! ממילא, זאלסטו זיך ארומקוקן צי עס איז אויסגעהאלטן על פי תורה, און נישט ווערן פארגלייבט אין דער פעולה! אז נאר **די** פעולה, אז איך וועל טון **אזוי** [וועל איך מצליח זיין]".

ווער שמועסט, ווען עס קומט צו 'ביטול תורה'. פאר א מענטש דוכט זיך, אז [אויב] ער וועט מוסיף זיין - [וועט ער האבן מער]. אין דער שעה וואס ער דארף גיין אין בית המדרש אריין לערנען, [קומט ארויף מחשבות]: "יא אבער איך דארף דאך אבער דא ערלעדיגן! איך דארף מיט יענעם רעדן! אז איך וועל נישט מיט אים רעדן - וועט עס נישט זיין! וועט עס נישט קומען! וועט זיין מארגן אזוי!", [אזוי האט ער] גאנצע חשבונות, און וואס איז די אונטערשטע שורה? דעם שיעור האט מען פארפאסט!

נו אויב מען פארשטייט דאס, אז די פעולה איז אזויווי א בחינה פון 'עשו סולמות', [וואס] דאס האט גארנישט צוטון מיטן 'עלו לשמים' ארויפצוגיין אין הימל, עס האט גארנישט צוטון! אויב מען פארשטייט דאס - וויאזוי קענסטו פארשטיין, אז דו בארעכטיגסט דיין 'ביטול תורה' מיט דעם וואס דו דארפסט טון א פעולה? וויאזוי קען דאס ארבעטן צוזאמען? וויאזוי ארבעט דאס? און אויב אז טאמער חלילה פעלט דער חלק האמונה - איז דאך ביטער ווי גאַל! איז דאך ביטער ווי גאַל!

על כל פנים: איז דער ענין וואס מען קען ארויסנעמען פון דעם רבינו בחיי, באמת די בחינות געפונט מען אין אלע ספרים, נאר ער איז עס מְרַכֵּז און עס ליגט אזוי [גוט אינעם פסוק] "**סוּס מוּכָן לְיוֹם מִלְחָמָה וְלַה' הַתְּשׁוּעָה**", איז דער פשט, די ישועה קומט פונעם אייבערשטן, און דער גאנצער 'סוס' איז גארנישט ווערד, אבער דו מוזט עס מאכן. צי אלס 'בזיעת אפך תאכל לחם', אדער [איז דאס] א בחינה, [אז] דער אייבערשטער האט אזוי באשאפן אז 'מה שיחסר הטבע ישלים הנס', די טבע מוז אויך צוהעלפן, צי איז דאס א בחינת התעוררות, א בחינת 'אתערותא דלתתא' וואס מיט דעם איז מען ממשיך די

'אתערותא דלעילא'. [מיט] פארשידענע הסברים קען דאס זיין. אבער די גאנצע פעולה איז נישט מער נאר א התעוררות, נאר אן ענין ממשיך צו זיין דעם חלק הנס פון הקב"ה עוזרו.

מען זאגט דאך נאך פון צדיקים, מען זאגט עס פאר א ווערטל, אבער עס איז אויסגעהאלטן, איינער איז געקומען אז ער האט אן אוצר מיט מאכלים, און ער קומט צו גיין, אז די מייז עסן **אויף**, ער זאל אים געבן א 'קמיע', האט ער געענטפערט: "אז דאס וואס להבדיל דער קאץ קען טון, דארף מען געבן א קמיע?". לכאורה איז דאס א ווערטל, אבער קען מען זאגן אז דער פשט: כל זמן דו קענסט טון בטבע, איז 'אין סומכין על הנס'! דארף מען טון בטבע!".

אין דעם איז דא א געוואלדיגער [לימוד], יעדער מענטש ביי זיין 'דרך החיים' יעדע מינוט און יעדע רגע, זאל ער צוגיין מיט די חשבונות: יא מבטל זיין פון לערנען? נישט מבטל זיין פון לערנען? וואס איז דאס [די פעולה]? און וואס איז דאס [יענע פעולה]?. ווען מען טראכט דאס אריין, מען איז זיך מתבונן און מען האלט קאפ, קען מען זיך אביסל ארויסזען פונעם יצר הרע, און פונעם 'ביטול [תורה]' וואס טוט זיך אזוי, און מען קען צוקומען אביסל גיכער אינזין צו האבן דעם חלק הרוחני.

דער אייבערשטער זאל העלפן, עס זאל נתעורר ווערן דער בחינת 'יהושע' מיט 'כלב בן יפונה'. די נסיונות זענען דאך אזוי ביטער און אזוי שווער, וויאזוי חשבונ'ט מען אויס? אונז ווייסן מיר דען? דער בעל שם טוב איז געגאנגען און געגעבן א קלאפ אויף דער טיר - ברענגט דער דברי יחזקאל (פר' וישב ד"ה מד"ר) - זאגט ער: "איך האב

ב וזל"ק: "עפ"י דברי קדשו של הבעש"ט הקדוש זי"ע. שפעם אחת לא היה לו על צרכי שבת. ובעש"ק באשמורת הבוקר הלך ונגע על החלון אצל איש א' ואמר לו שצריך על צרכי שבת ותכף הלך לדרכו. ומחמת ההתעוררות שבא ללבו ע"י הבעש"ט זי"ע. קם האיש תכף ממטתו והלך החוצה לראות מי זה וירץ אחריו והשיגו. ויאמר לו אם יצטרך על צרכי שבת למה יברח ולא ימתין עד שיתן לו (והאיש הנ"ל לא ידע אם הוא הבעש"ט כי לא הכירו מעולם). והשיב לו הבעש"ט הקדוש זי"ע שלעולם עם כל איש הנולד בעולם נולד עמו פרנסתו. אך מחמת שהחטא גורם צריך לעמול על פרנסה כמאה"כ בזיעת אפך תאכל לחם. אבל יש חילוק שכל אחד לפי ערך הקלקול כך צריך לעמול על הפרנסה. יש שפרנסתו בביתו. ויש מי שצריך לבקש ממרחק לחמו וכדומה. ואני כפי שגמרתי בדעתי

שוין געטון וויפיל איך דארף". אויב אזוי, דאס איבריגע הייסט שוין נישט 'סומכין על הנס', ווייל ער האט געטון וויפיל ער דארף. אודאי, א בעל שם [וואס ער] ווייסט וויפיל צו טון, איז עס א געוואלדיגע זאך. אבער בעונותינו הרבים, אונז ווייסן מיר דאך נישט וויפיל צו טון.

על כל פנים, קען זיין דער גדר איז: ווען עס קומט צו 'שיעורי תורה', ווען עס קומט צו א 'דבר מצוה', דאס איז ער 'מצווה', ער דארף דאס טון און ער איז מחויב דאס צו טון, אזוי ווייט - קען זיין - דארף מען שוין דעמאלט גוט חשבונ'ען צי ער דארף דאס מבטל זיין וועגן צו טון די פעולה.

איך וויל דא מעורר זיין: ברוך השם, 'הרי שולחן והרי סכין', עס איז דא א מקום [צו לערנען], עס איז קיל, עס איז ברוך השם ליכטיג. עס איז דורכגעגאנגען א טאג מיט טרדות - מאָנט זיך שטארק פון דעם מענטש, דו זאלסט וויסן: 'לה' הישועה' איז דער פשט, מיט דעם בלאט גמרא האסטו יעצט אויפגעטון די הצלחה! ביז יעצט, א גאנצן טאג האסטו געטון די הצלחה מיט פעולות, גוט, אבער דו זאלסט וויסן, דאס נוצט דאך נישט, נאר וואס? לה' הישועה! נו, וויאזוי ביסטו ממשיך די ישועה פונעם אייבערשטן? וויאזוי ביסטו **דאס** ממשיך? מיט א בלאט גמרא! איז דער פשט, אז ווען דו גייסט לערנען, דעמאלט ביסטו משלים די גאנצע הצלחה פון דעם טאג! ממילא, דארף מען וויסן אפצושאצן, אז עס איז נישט [בלויז] 'איך גיי לערנען', נאר 'איך גיי מיר משלים זיין מיין הצלחה'! ווייל אָן דעם, אז עס קומט נישט דער לה' הישועה - האב איך גארנישט געטון! 'למען לא ניגע לריק'.

נאך א זאך דארף יעדער וויסן: יעדער איד וואס קומט צום שיעור - איז א 'מרביץ תורה'! ער איז גורם [אז] דער צווייטער [זאל אויך קומען]! עס איז 'בדוק ומנוסה', 'בדוק ומנוסה', אז יעדער איד וואס קומט צום שיעור - איז ער גורם אז עס קומען נאך [אידן]. און פארקערט, וואס מער ער איז א תלמיד חכם [און ער טראכט ביי זיך]

אינני צריך לעמל רב רק לעשות איזה עשיה בלבד. וכאשר עשיתי מה שמוטל עלי לעשות איזה סבה לפרנסתי בודאי יעזור לי השי"ת. ואין לי שום נפקותא אם אתה תתן או לאו. ע"כ דבריו הקדושים".

צ' ער קען אליינס לערנען וכדומה - אבער אויב ער קען קומען צו דעם שיעור, און מען זעט טאקע אז **דער** קומט צום שיעור, ווילט זיך שוין [ביי] דער צווייטער [צו קומען] - איז ער ממש א מרביץ תורה.

עס קומט דאך **אזא** זומער, דער אייבערשטער זאל העלפן, מיר זאלן זוכה זיין זיך מדבק צו זיין אין דער תורה און טון מצוות און מעשים טובים, מיר זאלן זוכה זיין צו הצלחה מרובה בכל מעשה ידינו, מיט שמחות אצל בנינו ובנותינו, מיר זאלן זוכה זיין צו די גאולה שלימה במהרה בימינו, אמן.

וַיַּהַס כָּלֵב אֶת הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עָלֹה נַעֲלֶה וְיָרַשְׁנוּ אֹתָהּ כִּי יָכוֹל נוּכַל לָהּ.

א) פאר רש"י איז בפשטות שווער געווען דער לשון הפסוק 'אל משה', וואס מיינט ער האט שטיל געמאכט **צו** משה? און דערפאר זאגט רש"י, אז ער האט שטיל געמאכט דעם פאלק, אז זיי זאלן הערן וואס ער האט צו זאגן אויף משה. אבער דאס איז א שטיקל דוחק אינעם לשון. אנדערע מפרשים (חזקוני, ספורנו ועוד) לערנען פשט, אז משה רבינו איז געשטאנען און געזאגט פאר אידן - דאס וואס עס שטייט אין פרשת דברים (דברים א, כט): "**וָאֹמַר אֲלֵכֶם לֹא תַעַרְצוּן וְלֹא תִירְאוּן מֵהֶם ה' אֱלֹקֵיכֶם הַהֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם הוּא יִלָּחֵם לָכֶם כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה אִתְּכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵיכֶם**", אבער צוליב די מהומה פונעם פאלק האט מען נישט געקענט הערן משה רבינו'ס קול, און דערפאר האט כלב זיי שטיל געמאכט, כדי מען זאל קענען הערן וואס משה רבינו זאגט. לויט דעם איז שווער, פארוואס שטייט 'ויאמר עלה נעלה וכו', פארוואס האט כלב גערעדט אין דער צייט וואס משה רבינו רעדט? ע' פנים לתורה, מען קען אפשר זאגן נאך א בחינה.

ב) רש"י זאגט: "**צווח ואמר וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם וכו' והלא קרע לנו את הים והוריד לנו את המן והגיז לנו את השליו**" -

כלב האט געזאגט צו אידן, משה רבינו האט דאך אונז געמאכט קריעת ים סוף, אראפגעברענגט מן און שליו. לכאורה, די אידן האבן דאך נישט געהאט קיין טענה צו משה רבינו, נאר זיי האבן געהאט תרעומת אויף כביכול רח"ל; ווי דער פסוק זאגט אין פרשת דברים (דברים א, כז): **"בְּשִׂנְאַת ה' אֹתָנוּ הוֹצִיאָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לָתֵת אֹתָנוּ בְּיַד הָאֱמֹרִי לְהַשְׁמִידֵנוּ"** - אידן האבן געזאגט, אז דער אייבערשטער האט זיי פיינט רח"ל און וויל זיי אויס'הרג'ענען דורך די אמוריים. נו אויב אזוי, וואס איז דער אויפטוה צו דערציילן די אלע נסים וואס **משה רבינו** האט זיי געטון?

ג) אויך איז שווער, משה רבינו האט דאך געטון די אלע נסים בלויז בשליחות פונעם אייבערשטן, נו, פארוואס איז ער דאס אלעס מייחס צו משה רבינו?

ד) ווייטער זאגט רש"י: **"עלה נעלה - אפילו בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם נצליח בכל דבריו"** - אויב משה הייסט אונז, קענען מיר ארויפגיין אפילו אין הימל. שפעטער שטייט: **"וַיֹּאמְרוּ אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבַרְנוּ בָהּ לָתוּר אֹתָהּ טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד אִם חָפֵץ בָּנוּ ה' וְהֵבִיא אֹתָנוּ אֶל הָאָרֶץ הַזֹּאת וּנְתָנָהּ לָנוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר הִוא זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ"** - דאס לאנד איז זייער א גוט לאנד און אז דער אייבערשטער וויל אין אונז וועט ער אונז דארט אריינברענגען. לכאורה, **דאס** איז דאך דער עיקר חיזוק וואס אידן האבן געדארפט הערן, אז ארץ ישראל איז **יא** גוט און דער אייבערשטער וועט אונז יא אריינברענגען אהין, נו, פארוואס האט דאס כלב נישט געזאגט באלד אין אנפאנג, נאר קודם מפליג געווען אינעם כח פון משה רבינו'ס דיבורים?

ה) דער מדרש זאגט (לקח טוב, דברים א, מא): **"כשרציתי לא רציתם, וכשאתם רוצים איני רוצה"** - דער אייבערשטער האט געזאגט פאר די 'מעפילים', ווען איך האב געוואלט אייך ארויפברענגען קיין ארץ ישראל - האט עטץ נישט געוואלט, יעצט ווען עטץ ווילט ארויפגיין, וויל איך שוין נישט. וואס איז דער חידוש פונעם מדרש, דאס איז דאך פשוט אזוי, אז דער אייבערשטער וויל שוין נישט יעצט אז דער דור המדבר זאל ארויפגיין קיין ארץ ישראל; ווי עס שטייט בפירוש אין די פסוקים?

אויב גלייבט מען אין משה – גלייבט מען אינעם אייבערשטן

נאר עס קען אפשר זיין אזוי. דער תולדות (פר׳ יתרו אות ו׳) **ברענגט**

ג וזל״ק: ״ותחלה נבאר מכילתא, ״ויראו העם את ה׳, לשעבר לא היו יראים וכו׳, ויאמינו בד׳ ובמשה עבדו, אם במשה האמינו קל וחומר בד׳ ומה תלמוד לומר במשה, ללמדך שכל המאמין ברועה ישראל כאלו מאמין במי שאמר והיה העולם״ ע״כ. וכבר הקשו המפרשים בזה, דהתחיל להקשות אם במשה וכו׳, ואם כן הקושיא ל״ל בד׳, ומסיים מה תלמוד לומר במשה. ועוד דמשני כל המאמין ברועה ישראל וכו׳, דצריך הבנה בענין האמנה זו ברועה ישראל, איזה תועלת יוצא מזה לעבודת הש״י שיהיה נחשב כאלו מאמין בו יתברך. שהאמונה בו יתברך, הוא הדביקות והוא תכלית השלימות, וכמ״ש המפרש להרמב״ם (הלכות יסודי התורה פ״ב) שלא ניתנו כל המצות אלא כדי שיגיע בהם לזו המדריגה, ובחרת בחיים למען תחיה לאהבה את ה׳ וכו׳ עכ״ל. והאמונה היא סבה לבטחון שיבטח בהש״י בכל מאורעותיו, ויאהב להש״י לעבדו, כאשר נזכר עוד מזה. מה שאין כן האמונה ברועה ישראל, וגם יאהב אותו, איזה תועלת נמשך מזה. ועוד, לשון תואר זה דאמר רועה ישראל, ולא אמר ראשי ישראל וכיוצא בזה.

ונראה לי דהא יש לתמוה אמכילתא הנ״ל, דפריך בפשיטות אם במשה האמינו קל וחומר בד׳, הא ודאי טובא קא משמע לן, דהא כתב הרמב״ם בשרשים מצוה ז׳ וז״ל, ועל זה הצד תשבע אומתינו בשם משה רבינו מה נכבד שמו, כאלו הנשבע נשבע באדון משה, או במי ששלחו. וכשלא יכוין הנשבע בזה, רק שיש לו אמתת עצם עד שישבע בו, כבר עבר על השיתוף וכו׳ עכ״ל. ואם כן אילו נאמר כאן ויאמינו במשה, היה מקום לטעות ולומר כי ח״ו האמינו במשה, שהוא אמתת העצם בכל פעולת הנסים שפעל עמהם הן ביציאת מצרים וקריעת ים סוף, ולא בשליחות הש״י עשה כל זה, דהוי שיתוף. לכך הוצרך לומר שהאמינו בה׳ ובמשה עבדו דייקא, שעשה זה בשליחות הש״י מצד שהוא עבדו הנאמן. והיה עיקר האמנתם בד׳ שהוא פעל ועשה עמהם כל הנסים, ומשה אינו רק עבדו, ר״ל שלוחו בדבר זה לפעול על ידו אלו הנסים.

וצריך לומר דכוונת המכילתא היה באמת על כוונה זו, להקשות ממה נפשך מדכתיב במשה שהאמינו בו מכל שכן שהאמינו בה׳. וכי תימא כקושיין הנ״ל, דאיצטריך לאשמעינן שלא טעו ישראל בשיתוף ח״ו לומר שהוא אמיתת עצם פעולת הנסים האלו, רק האמינו אמונה שלימה בו יתברך אשר הוא פעל כל זאת על ידי משה שלוחו. אם כן קשה, מאחר שהאמונה זו שהאמינו במשה היא עצם האמונה בו יתברך, ולא נתחדש בזה שהאמינו במשה שום דבר זולת אמונתן בו יתברך, השתא מצא המקשן מקום להקשות אם כן ל״ל כלל במשה, כי מה בא ללמדינו שהאמינו במשה שהיא טפל אל העיקר, שהאמינו בה׳, וז״ש ומה תלמוד לומר במשה.

ומשני דבא ללמדינו ענין חדש, שכל המאמין ברועה ישראל וכו׳. והוא דזכרתי בביאור מתני׳ והיה כאשר ירים משה ידו וכו׳ (עיין פרשת משפטים). והוא מיוסד על שורש מה שאמרו חז״ל זכאה מאן דאחיד בידא דחייבא וכו׳ (זוהר תרומה קכח ע״ב). כי צריך המנהיג הציבור לשם שמים להיישיר את העם בגשמי וברוחני. לא בעובדא ובמלולא בלבד לומר תוכחה ומוסר, רק גם במחשבה שיקשר את עצמו בו יתברך עם בני דורו ולהעלותן ודבקו בו יתברך. ובתנאי שגם

א מדרש (מכילתא פר' בשלח ו): **"ויאמינו בה' ובמשה עבדו. אם במשה האמינו קל וחומר בה', ומה תלמוד לומר במשה, בא זה ללמדך שכל מי שמאמין ברועה נאמן כאלו מאמין במי שאמר והיה העולם"** - אויב אידן האבן געגלייבט אין משה, האבן זיי דאך אודאי געגלייבט אינעם אייבערשטן, נו פארוואס שטייט 'ויאמינו במשה'? נאר דאס קומט אונז לערנען, אז יעדער וועלכער גלייבט אין משה וואס ער איז דער 'רועה נאמן', איז כאילו ער גלייבט אינעם אייבערשטן. פרעגט דער תולדות דערויף: דער מדרש הייבט אָן מיט א קושיא, אז פון דעם וואס עס שטייט 'ויאמינו במשה' - פארשטייט מען שוין, אז זיי האבן געגלייבט אינעם אייבערשטן, נו, וואלט דער מדרש געדארפט אויספירן 'מה תלמוד לומר ויאמינו בהשם', אז דער ויאמינו בה' איז איבריג, און פארוואס פירט ער אויס 'מה תלמוד לומר ויאמינו במשה', אז דער 'ויאמינו במשה' איז איבריג? אויך פרעגט דער תולדות: וואס איז דער 'כל שכן' אז אויב מען גלייבט אין משה - גלייבט מען זיכער אינעם אייבערשטן, דער רמב"ם זאגט דאך, אז אויב איינער זאגט חס ושלום, אז משה רבינו האט אליינס געמאכט די אלע נסים פון יציאת מצרים, און נישט אז ער איז געווען א שליח פונעם אייבערשטן - איז ער אן עובד עבודה זרה בשיתוף רח"ל, נו, זעט מען דאך אז מען קען חלילה נכשל ווערן אין אזא טעות, נו, וואס איז דער כל שכן וואס דער מדרש זאגט, אז אויב זיי האבן געגלייבט אין משה - האבן זיי זיכער געגלייבט אינעם אייבערשטן?

אמונה אין משה מיינט נישט חלילה קיין אמונה בשיתוף

ענטפערט דער תולדות: דער מדרש מיינט דא צו פרעגן, אז אויב **דער פסוק** רימט אויס אידישע קינדער, אז זיי האבן געהאט אמונה אין משה רבינו, איז דאך זיכער אז מען רעדט נישט

הם ידבקו את עצמן אל ראשי הדור, ואז יוכלו ראשי הדור לאחוז בידן ולהעלותן וכו'.

אם כן שפיר מבואר, שכל המאמין ברועה ישראל, והאמונה זו שיאהב אותו ולדבקה בו, וכמ"ש בראשית חכמה שער אהבה פי"ב יעו"ש מענין האמונה ובטחון ואהבה, הכל מקושר זה בזה יעו"ש. וז"ש **כל המאמין ברועה ישראל כאלו מאמין בו יתברך, כי יהיה זה הדרגה וממוצע לזה. וז"ש ויאמינו בד', והיינו על ידי שהאמינו במשה שנתדבקו בו, ומשם עלו שהאמינו ונתדבקו בו יתברך** וק"ל".

דא פון קיין 'אמונה בשיתוף' חס ושלום, נאר זיי האבן אודאי געגלייבט אינעם אייבערשטן און האבן געוואוסט אז משה רבינו איז בלויז א **שליח** פונעם אייבערשטן. ממילא, פרעגט דער מדרש, צי וואס שטייט בכלל 'ויאמינו במשה', משה איז דאך גארנישט קיין אייגענע מציאות, אלעס איז דאך נאר דער אייבערשטער, נו אויב אזוי, וואלט געדארפט שטיין בלויז 'ויאמינו בהשם'?

דורך אמונה אין משה קומט מען צו אמונה בה'

אויף דעם ענטפערט דער מדרש: "**בא זה ללמדך שכל מי שמאמין ברועה נאמן כאלו מאמין במי שאמר והיה העולם**" - דער פסוק קומט דיר זאגן, וויאזוי זענען זיי צוגעקומען צו דער 'ויאמינו בהשם'? דורכן 'ויאמינו במשה'! ווייל דורכדעם וואס מען גלייבט אינעם צדיק און מען איז זיך מדבק אין אים - ווערט מען דבוק אינעם אייבערשטן מיט אמונה שלימה. און מיט דעם טייטשט דער תולדות (פרשתן אות א') דעם פסוק (שמות לב, כו): "**וַיֹּאמֶר מִי לַה' אֵלָי**" - משה רבינו האט געזאגט, דער וואס וויל האבן דביקות אינעם אייבערשטן, '**אֵלָי**' זאל קודם האבן דביקות אין מיר, און דורכדעם וועל איך אים מעלה זיין און מקשר זיין צום אייבערשטן.

וואס מיינט 'ויאמינו במשה' - ער איז דאך גארנישט קיין מציאות פאר זיך?

לכאורה, וואס מיינט דער תולדות, אז מען דארף קודם אנהייבן מיט אמונה אינעם צדיק, און דורכדעם קומט מען צו אמונה שלימה אינעם אייבערשטן? פון וועלכע **סארט** אמונה רעדט ער דא? אויב רעדט ער פון גלייבן אז דער צדיק איז דער שליח פונעם אייבערשטן אראפצוברענגען השפעות טובות, איז דאך דאס אמונה אינעם אייבערשטן אליינס - אז דער אייבערשטער איז דער וואס איז בוחר אינעם צדיק - און עס האט גארנישט צוטון מיטן צדיק זעלבסט; ווי דער מדרש האט געפרעגט 'אם במשה האמינו קל וחומר בהשם', און וואס איז דא געווארן פארענטפערט מיטן תירוץ אז 'כל המאמין ברועי ישראל כאילו מאמין במי שאמר והיה העולם'?

ד וזל"ק: "ונבאר פסוק מי לה' אלי (שמות לב, כו), והעולה משם, כי תכלית כל התורה שיבא למדרגה ובו תדבק, והמון עם ע"י שידבקו בת"ח ממילא הם דבקים בו ית'. ובזה יובן **מי לה' אלי, הכוונה מי שירצה לדבק בהש"י, ידבק אלי תחלה, ועל ידי זה יזכה לדבק בו יתברך**".

גלייבן אז משה קען זאגן אנדערש ווי גזירת ה' און דער אייבערשטער איז מקיים

נאר עס קען אפשר זיין די כונה פונעם תולדות, אז א איד דארף גלייבן אז, נישט נאר אז דער צדיק קען זיין דער שליח פונעם אייבערשטן ממשיך צו זיין השפעות, נאר ער קען אפילו זאגן אנדערש ווי דער אייבערשטער האט געזאגט, און דער צדיק וועט אויספירן! דאס איז דער בחינה פון 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים' און 'הקב"ה גוזר וצדיק מבטל'. הגם, אז אודאי איז דאס אויך בלויז פונעם אייבערשטן, וואס ער איז מסכים צום צדיק'ס דיבורים, אבער נאך אלעמען איז דאך פארהאן א גזירה וואס דער אייבערשטער האט גוזר געוועזן ברצונו, און דער צדיק גייט קעגן דעם און זאגט 'ניין, איך וויל נישט, איך בין נישט מסכים', און דער אייבערשטער איז מסכים צום צדיק. דא איז שוין נישט דער צדיק סתם א 'שליח' פונעם אייבערשטן, נאר פארקערט, דער צדיק האט בוחר געווען מיט זיין בחירה, אז ער וויל **נישט** מיטגיין מיטן גזירת הקב"ה; ווי דער מדרש (שמות רבה טו, כ) זאגט, אז ער איז 'מושל ביראת אלקים', ער געוועלטיגט אויף כביכול! אט **דאס** איז דער חידוש פון 'אמונת צדיקים' וואס דאס איז פון די שטארקסטע יסודות פון אמונה; ווי עס שטייט אין תפארת שלמה (לשבועות ד"ה יום אחד[ה]), אז דער וואס גלייבט נישט אז דער צדיק האט א כח פון 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים' איז נישט קיין איד.

דער צדיק איז זיך מבטל צום רצון ה' – איז כביכול זיך מבטל צום רצון הצדיק

דער כח פון 'צדיק גוזר' נעמט זיך, פון דעם וואס דער צדיק איז מבטל זיין גאנצן רצון צום אייבערשטן; ווי דער דער מדרש שמואלי ברענגט פונעם 'חסיד יעבץ', וואס ער זאגט אויף דער משנה

ה וזל"ק: "ותגזר אומר ויקם לך (איוב כב, כח), הקב"ה גוזר והצדיק מבטל הצדיק גוזר והקב"ה מקיים (שבת סג, א). וזהו אחת מהאמונות החזקות שבידינו. **ואם אחד אינו מאמין בזה אינו בכלל יהודי.** ולזה שייכים כל התפלות".

ו וז"ל: "והחסיד הרב ר' יוסף יעבץ ז"ל פי' כי כמו שרצון עצמו יעשה אותו בשמחה ולא ימנענו שום טרדא ועושה כל אפשרות לשום אותו בפועל כן ראוי שיעשה רצונו ית' ככל דברו הטוב אשר ביד משה עבדו, כדי שיעשה האל רצונך כרצונו שאפילו יהיו מונעים רבים בבקשתך בין מצד הרכבתך בין מצד כוכבי שמים לא יעכבו לעשות רצונך ויהיו כאפס אנשי מצותך כמו שאין מונע מעכב לאשר ירצה השם יתברך".

(אבות ב, ד): **"בטל רצונך מפני רצונו כדי שיעשה רצון אחרים כרצונך"**, טייטשט ער: דורכדעם וואס דו וועסט מבטל זיין דיין 'רצון' פארן רצון הבורא, אז כאטש דו וועסט האבן מניעות און עיכובים מקיים צו זיין דעם רצון הבורא, דאך וועסטו נישט קוקן אויף גארנישט, נאר דו וועסט זיך מתגבר זיין צו טון דעם רצון ה' - דורכדעם וועט דער אייבערשטער כביכול מבטל זיין **זיין** רצון, פאר דיינעט וועגן, אז אלץ וואס דו וועסט מתפלל זיין וועט ער דיר געבן, אפילו אויב על פי דין קומט זיך עס דיר נישט, אבער 'מדה כנגד מדה', פונקט ווי דו האסט נישט געקוקט אויף קיין שום מונע ווען עס איז געקומען צו טון רצון ה', אזוי וועט דער אייבערשטער נישט קוקן אויף קיין שום מונע ווען עס קומט צו טון **דיין** רצון. קומט אויס, אז ווען א איד גלייבט אינעם כח פון 'צדיק גוזר', אז דער צדיק קען זיך קעגנשטעלן דעם רצון הבורא און זאגן אנדערש כביכול ווי רצון הבורא - איז דער איד דבוק אין א בחינה פון 'בטל רצונך מפני רצונו', ווייל דער גאנצער 'צדיק גוזר' קומט נאר פונעם 'ביטול' און הכנעה וואס דער צדיק האט צום רצון ה'.

דוקא דורכן גלייבן אינעם צדיק ווערט די אמונה אינעם אייבערשטן א ריינע אמונה אָן קיין אייגענעם ישות

מיט דעם פארשטייט מען די ווערטער וואס דער הייליגער תולדות זאגט: **'מִי לַה' אֵלָי'**, אז קודם דארף מען האבן אמונה אינעם צדיק, אז דער צדיק האט **אזא** כח פון 'צדיק גוזר', און דורכדעם וועט ער קומען צו דביקות אינעם אייבערשטן און גלייבן באמונה שלימה אינעם אייבערשטן. ווייל ווילאנג א מענטש האט נישט קיין אמונה אינעם כח פון 'צדיק גוזר' - אפילו אויב ער האט אמונה אינעם אייבערשטן - פעלט אים אבער דער 'ביטול הרצון' צום אייבערשטנ'ס רצון. ער גלייבט טאקע אז דער אייבערשטער טוט אלעס, אבער ער שפירט זיך נאך ביי זיך אלס אייגענער מציאות מיט אן אייגענעם רצון. אבער ווי נאר א איד גלייבט אינעם צדיק, אז דער צדיק קען משנה זיין פון גזירת ה', וואס דאס קומט דאך פונעם אמת'ן 'בטל רצונך מפני רצונו' וואס דער צדיק האט - ווערט ער נתעלה דורכן צדיק, און זיין גאנצע מציאות ווערט אויך בטל צום אייבערשטן, אזוי ווי דער צדיק איז בטל צום אייבערשטן.

כלב האט פארשטאנען אז זיי האבן נישט קיין 'ביטול הרצון' צום אייבערשטן ווייל עס פעלט זיי אמונת צדיקים

דער כָּלֵב האט דא געזען, אז דאס פאלק האט נישט די ריכטיגע אמונה אינעם אייבערשטן, אודאי האבן זיי אמונה אז עס איז דא א באשעפער אויף דער וועלט, אבער טאמער וואלטן זיי געהאט דעם ריכטיגן אמונה און **ביטול הרצון** צום אייבערשטן, וואלטן זיי געגלייבט, אז אויב דער אייבערשטער זאגט אז ארץ ישראל איז גוט - איז עס גוט, אפילו אויב עס זעט זיי אויס אנדערש. און כאטש כלב וואלט זיי געקענט אנהייבן באלד צו זאגן: **"טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד אִם חָפֵץ בָּנוּ ה' וְהֵבִיא אֹתָנוּ אֶל הָאָרֶץ הַזֹּאת וּנְתָנָהּ לָנוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר הִוא זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ"** - דאס לאנד איז זייער א גוט לאנד און דער אייבערשטער וויל אין אונז און ער וועט אונז דארט אריינברענגען - האט ער אבער געוואוסט, אז דאס וועט נישט העלפן! עס וועט פאלן אויף טויבע אויערן! ווייל אויב פעלט זיי אמונה אינעם אייבערשטן - איז א סימן אז עס פעלט זיי 'אמונת צדיקים', ווייל די התחלה איז 'אמונת צדיקים' און דורכדעם קומט מען צו אמונה בה'.

דערפאר האט ער זיך גענומען רעדן דעם גדלות פון משה רבינו

'הס' איז א לשון פון 'ביטול'; ווי עס שטייט (חבקוק ב, כ): **"וַה' בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ"** - די גאנצע וועלט שוויגט און פארכט זיך פונעם אייבערשטן. און דאס זאגט דא דער פסוק: **"וַיַּהַס כָּלֵב אֶת הָעָם"** - כלב האט פרובירט אריינצוברענגען אינעם פאלק, אז זיי זאלן באקומען א 'ביטול' **"אֶל מֹשֶׁה"** - צום צדיק משה רבינו, און דורכדעם וועלן זיי באקומען אמונה אינעם אייבערשטן. וואס האט ער זיי געזאגט, כדי אריינצוברענגען אין זיי אמונת צדיקים? זאגט רש"י: **"וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם וכו' והלא קרע לנו את הים והוריד לנו את המן והגיז לנו את השליו"** - כלב האט גערעדט צו זיי איבער דעם גדלות פון משה רבינו, און ער האט זיי געזאגט, אז די אלע נסים וואס דער משה רבינו האט אונז געמאכט, דאס איז אלעס געווען א בחינה פון 'צדיק גוזר', וואס ער האט געהייסן אז דער ים סוף זאל זיך שפאלטן און דער ים האט זיך געמוזט בייגן צו זיין באפעל; ווי דער מדרש זאגט טאקע אין פרשת בשלח (שמו"ר כא, ב): **"מה תצעק אלי הדא הוא דכתיב** (איוב כב) **ותגזר אומר ויקם לך א"ר לוי כשם שהקב"ה מצוה למשה ומדבר עמו כך היה משה מצוה כביכול**

לפני הקב"ה". ממילא, האט כלב געזאגט צו אידן, עטץ זעט דאך דעם געוואלדיגן כח פון משה רבינו, וואס ער קען זיך אפילו קעגנשטעלן קעגן כביכול'ס רצון, נו אויב אזוי, דארפט עטץ אנהייבן צו גלייבן אין משה און זיך מבטל זיין צו אים! **"אפילו הוא אומר עשו סולמות ועלו בשמים נצליח בכל דבריו"** - משה רבינו'ס דיבור האט אזא כח, אז אויב וועט ער גוזר זיין, אז מיר זאלן ארויפגיין אין הימל מיט לייטערס - וועט ווערן א שינוי אינעם גאנצן טבע און מיר וועלן קענען אנקומען ביזן הימל! ווייל דער צדיק איז 'מושל ביראת אלקים'.

נאכן רעדן אזויפיל פון משה רבינו האט ער אנגעהויבן רעדן פונעם אייבערשטן

ערשט נאכדעם וואס כלב האט אזויפיל ארייגעפרעגלט אין זיי 'אמונת צדיקים' - וואס **דורכדעם** ווערט מען דבוק און מען באקומט אמונה שלימה אינעם אייבערשטן - האט ער זיי געזאגט: **"הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבַרְנוּ בָהּ לָתוּר אֹתָהּ טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד אִם חָפֵץ בָּנוּ ה' וְהֵבִיא אֹתָנוּ אֶל הָאָרֶץ הַזֹּאת וּנְתָנָהּ לָנוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר הִוא זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ"** - פארוואס האלט איר זיך מיט אייער אייגענעם רצון? אויב דער אייבערשטער זאגט אז דאס איז גוט - איז עס גוט! אויב דער אייבערשטער **וויל** אונז דאס געבן - **ווילן** מיר דאס אויך! ווייל נאכדעם וואס מען איז דבוק צו א צדיק אמת וועלכער איז זיך מבטל זיין רצון צום איבערשטן - קען מען אליין אויך צוקומען צו דער מדרגה פון 'ביטול הרצון', ווייל דער צדיק איז מעלה די נשמות פון די וועלכע זענען דבוק און גלייבן אין אים.

וויבאלד עטץ האט נישט קיין אמונת צדיקים - בין איך נישט מבטל מיין רצון צו אייך

מיט דעם פארשטייט מען דעם מדרש: **"כשרציתי"** - ווען איך האב געהאט א רצון אז עטץ זאלט ארויפגיין קיין ארץ ישראל, **"לא רציתם"** - האט עטץ נישט מבטל געווען ענקער רצון צו מיין רצון, וואס דאס מיינט, אז עס האט אייך געפעלט דער כח פון 'אמונת צדיקים', וואס דורכדעם קומט מען אָן צום כח פון 'בטל רצונך', און דערפאר **"וכשאתם רוצים איני רוצה"** - וועל איך נישט מבטל זיין מיין רצון צו אייער רצון! ווייל בלויז צום צדיק וואס ער איז מקיים דעם 'בטל רצונך מפני רצונו', בין איך מקיים דעם 'יבטל רצון אחרים כרצונך', אז איך בין זיך מבטל מיין רצון צו אים. און דורך אים, באקומען אויך אלע וועלכע גלייבן אין אים - דעם כח פון 'בטל רצונך

וכו׳ כדי שיבטל רצון אחרים כרצונך׳, אבער וויבאלד עטץ האט נישט געהאט קיין אמונה אין צדיקים, האט עטץ נישט מבטל געווען ענקער רצון צום אייבערשטן, ממילא, איז דער אייבערשטער נישט מבטל זיין רצון צו אייער רצון, און עטץ קענט נישט ארויפגיין קיין ארץ ישראל.

דברי כיבושין *

היוצא לנו מזה: דער ענין פון ׳אמונה׳ - איז די ׳אמונה אין צדיקים׳. אז מען זאל וויסן און גלייבן, אז דער אייבערשטער האט געגעבן א כח פאר משה רבינו, פאר דעם צדיק הדור, אז ׳צדיק גוזר והקב״ה מקיים׳, ׳הקב״ה גוזר והצדיק מבטל׳. דאס איז דער יסוד פון אמונה! און אז מען האט **אזא** אמונה אינעם צדיק, נאכדעם קען מען קומען צו דביקות בה׳.

בפשטות, די אמונה אין צדיקים מוז נישט דוקא זיין [נאר] ווען דער צדיק איז דא בעולם [הזה], ״אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא״ (תיקו״ז קיד.), דער ׳ויאמינו בה׳ ובמשה עבדו׳ [וואס שטייט אין די תורה, איז א ׳נצחיות׳! [ממילא], איז **אלעמאל** דא דעם כח פון זיך מדבק זיין אין צדיקים, און אין די אמונה אין צדיקים, מיט דעם קומט מען ממילא צו אמונת ה׳.

אז מען הייבט זיך אָן מתבונן צו זיין אין די צדיקי אמת, מען קוקט אריין אין א חסידי״ש ספר, מען זעט וויאזוי זיי האבן געטראכט, זיי זענען אויסגעגאנגען פארן אייבערשטען יעדע מינוט און יעדע רגע, עס איז געווען נאר ׳ביטול היש׳ אינגאנצן - דורכדעם קען מען קומען צו אמונה.

די גאנצע פרשה איז דאך א ׳נצחיות׳, צו וויסן אז כאטשיג מיט דיינע טבע׳דיגע אויגן זעסטו אזוי, עס איז אזוי, [אבער] דו מעגסט **זען** אז מיר קענען נישט גיין, עס איז נישטא אזא זאך! ווייל דער צדיק האט א כח דאס מבטל צו זיין, און אויב מען גלייבט אין דעם - ווערט מען ניצול פון אלעם שלעכטן.

* **צו הערן די דברי כיבושין רופט 718-400-7790 און דרוקט 2**

דער אייבערשטער זאל העלפן, אז דער זכות פון די צדיקים זאלן מגין זיין אויף אונז, און זיי זאלן שטיין און אונז באשיצן און מתפלל זיין אויף אונז, אז מיר זאלן זוכה זיין צו 'בני חיי ומזוני', מיט אידיש נחת, מיט געזונט, אידישע דורות, זיווגים טובים, מיט אלעם גוטן, מיר זאלן זוכה זיין צו די גאולה שלימה במהרה בימינו, אמן.

דיבורים וסיפורים - ממה שסיפר תחת השיחים במשך השנים

אונזערע מצוות און זייערע עבירות...

דער חידושי הרי"ם זצ"ל האט אמאל געטראפן דעם איזשביצער רבי'ן זצ"ל, און ער האט זיך געדרייט אראפ און ארויף זייער צוקאכט. פרעגט אים דער חידושי הרי"ם: "איזשביצער רבי, וואס זענט איר אזוי צוקאכט?". ענטפערט ער: "אזעלכע חטאים, 'מתאוננים', 'מרגלים'. וואס האט זיך דארט אפגעטון?". זאגט דער חידושי הרי"ם: "נו, און וואס איז געווארן דערפון? א תורה! נו, זעט מען דאך זייער גדלות, אז פון זייערע 'עבירות' איז געווארן א תורה! און פון אונזערע 'מצוות' - ווערט נישט קיין תורה".